

Fajadomák I. CIGÁNY

A beteg rajkó

Beteg volt a rajkó, s ott ült gornyadozva a sátor előtt, odamegy a cigányasszony, s elkezdte édelgetni a rajkót mindenféle szép szavakkal.

– Mi kell édes fiam? szólj lelkem magzatom, mit ennél? Meghozom, ha a föld alul teremtem is, ha száz forintomba kerül is.

– Adjon hát kee egy kis kenyeret – szól a rajkó.

– Üm. Te is mindig olyat kérsz, ami nincs.

A cigány a háborúban

Ütközetben volt a cigány katona.

Egyszer a nagy ágyúzás elől elkezd a sereg szaladni, persze, hogy a cigány sem maradt ott.

Amint futna, jajgatva kiált utána egy sebesült:

– Ne hagyj itt pajtás, végy a hátadra, ellőtték a lábam, ne hagyj itt elvesznem.

– No hát gyere – szól a cigány, s felveszi a hátára a sebesültet, s szalad vele tovább.

Eközben jön egy másik ágyúgolyó, s elhordja a sebesült fejét.

A cigány nem vette észre, s amint a sánc mögé ér, ahol a sebesülteket kötözték, odaviszi a magáét a seborvoshoz:

– Ehen is van egy, kötözzé be az úr.

– Mit kötözök rajta? – szól a sebész –, hisz a feje van ellőve.

A cigány elbámul.

– No nézd, az akasztófáraló, hogy rászedett, nekem azt hazudta, hogy a lábát lőtték el.

Nagy örökség

– Mire való neked ilyen sok purdé, dáde? – kérdi valaki a cigánytól, megpillantva annak sátorában vagy kilenc apróbb-nagyobb porontyot.

– Hát kire maradna ez a nagy világ? – felel a dáde jó kedvvel.

A bakancs díszneve

Tudva van, hogy a bakancsos haragszik, ha a lábbelijét bakancsnak mondják.

Egyszer falun utaztában leesett a patkó a katona lábtyűjéről, s elküldötte azt a cigányhoz, hogy üsse fel rá.

A cigány maga hozván azt vissza, nehogy megbántsa a bakancs névvel a haragos hadfit, e szavakkal adá azt kezéhez.

– Hazahoztam katona uramnak ezt a – kölyök-csizmát.

Életbölcsség

Három tehene volt a cigánynak.

Egyszer kiüt a környékben a marhavész, s a cigány tehenei közül megdöglik egy.

Szomszédjai vigasztalják, ő azt feleli nekik:

– Annak döglik, akinek van.

Elhull a másik, ekkor azzal vigasztalja magát a cigány:

– Jut is, marad is.

Végre megdöglik a harmadik tehene, ekkor aztán könnyebbült szívvel sóhajt fel:

– No hála Istennek, itt már megszűnt a marhadög.

Megváltozott a természet rende

– Mit morogsz, cigány? – kérdik az erdőben a dádétól, amint nagy zsörtölődve ott ül egy tőke mellett, melyet szét akar hasítani, de az ékek kihullván, úgy beleszorult a fejszéje, hogy nem tudta többé kivenni.

– Már hogyné morognék – viszonzá –, mikor derék nyárban belefagy a fába a fejsze.

A nyúl a levélben

Eleven nyulat küldtek a cigánytól a szomszéd urasághoz egy levél kíséretében; a jámbor more kezében sohasem volt malacnál egyéb négylábú állat, arról pedig tudta, hogy ha a két első és a két hátulsó lábát összekötik, elfekszik, és nem tud odább menni. Ennek is összeköté párjával a lábait, s amint egy forráshoz ért, letette, hogy majd ő addig iszik.

A nyúl persze abban a pillanatban elfutott. A megrettent more kergette egy ideig, azt vélve, hogy tán nem tud az nagyon szaladni összekötött lábbal, de csak elfutott az, s nem maradt egyéb vigasztalása, mint az a gondolat, hogy hátha visszaszaladt a nyúl az urasághoz.

Megy azonban nagy búsan a solo-levéllel, s átadja a rendelt helyen.

Az uraság elolvassa.

– Te cigány, ebben a levélben egy nyúl is van.

– Hála Istennek! – kiált fel a cigány, ki most is azon törte a fejét, hogy vajon hol lehet most az a nyúl? – Csakhogy ott van. Én már azt hittem, hogy elszaladt.

A cigány fiának a bőre

Vadászni járt a földesúr. Tudja tatár, mi hordta arra a cigány fiát? a vadász valami prédának nézte a bokorban, s rádurrantott. Egy pár szem srét beleakadt a purdé inashúsába.

No lett ordítás!

Ordított a purdé maga is, de még jobban ordított az apja, hogy meghal a fia.

A földesúr megijedt, s csak hogy ne lármázzanak, adott száz forintot a vajdának; az meg is vigasztalódott szépen.

Két hét múlva felmegy a dade a földesúrhoz.

– Hát meggyógyult-e már a fiad? – kérde az, amint meglátja.

– Egy csepp baja sincs már, köszönöm kérdését: – mikor tetszik megint arra jönni vadászni?

A tolvaj a sekrestyében

Két éhes cigány ment rekvirálni; amit magyarul úgy is hívnak, hogy lopni.

Kikutattak egy házpadlást, de nem találtak itt egyéb hasznavehető dolgot egy zsák diónál. Azt magukhoz vették. De még ez nem volt elég az idvességre; egy közülök emlékezett rá, hogy valahol a faluban nemrég disznót öltek, megnézi a gazda padlását, bizonyosan ott lesz a szalonna.

Azzal összebeszéltek, hogy majd a cinteremben találkoznak, melynek pitvarába be lehetett menni; ott közel a temető, éjszaka senki sem mer arra járni.

A diós zsákkal tehát behúzta magát a dade a sötét cinterembe, de hogy sokáig jött a társa, nagyon megúnta magát, s kibontva a zsákot, elkezdé egy kővel a diókat egyenként töregetni, s unalmában eszegette.

Ezenközben disznótorrul vagy honnan tér hazafelé az egyházfi, s amint elmegy a cinterem előtt, hallja benn a nagy diótörögetést.

Nosza fut ijedtében a paphoz, felkölti az ágyból:

– Tisztelendő uram, valami van a cinteremben, úgy tesz, mintha diót törne, bizonyosan ördög; mert más ki az ördög menne oda diót törni éjfélkor.

– Hát menjen kend oda egy fustéllyal – biztatá a lelkész.

– Nem az én dolgom ördögöket űzni – szabódék az egyházfi. – Nem értek én ahhoz, hanem jöjjön velem a tisztelendő úr.

– Jaj, fiam, fáj nekem a lábam, irtóztató módon; nem tudok ráállni; tudod: nagy a száraz szaggatás mind a két térdemben.

– Hát majd a hátamra veszem én tisztelendő uramat, s elviszem odáig. Tőlem nem fél az ördög, mert nem tudok diákul, de tisztelendő uramtól csak elszalad, ha megijeszti.

A jámbor papnak nem volt mit tenni más, fel kellett neki kapaszkodni az egyházfi hátára, s kezébe vévén egy nagy liniát, ekként felfegyverkezve, engedé magát vitetni a cinterem felé.

A cigány azalatt nyugtalanul várta eltávozott pajtását, s most, hogy kitekinte a sötétbe, látván hogy valaki hoz valamit a hátán, azt hitte, a másik cigány hozza a szalonnát, s minthogy nem jött felé elég sietséggel, eléje kiálta:

– Hozd el már, hozd! Hadd hasítok belőle egy darabot.

Uccu! a pap sem vette tréfára a dolgot; de őbelőle bizony senki se hasítson egy darabot; egyre leugrott az egyházfi hátáról, s hazafutott szépen, s ha lett volna a lábában fájás, az is kiállt volna belőle.

Dűl a torony

Erszény-pénzt lelt a cigány a nagybányai sokadalomban, de attól félt, hogy míg eldugja, észreveszik.

– Nini, dűl a torony! – ordít egyet; minden ember odatekint, mert senki sem szeretné, ha ráesnék, s a cigány odábbállt a zsebbe dugott pénzzel.

A kupec lova

Lovat árult a cigány, mely külsőre igen tetszetős volt. Alkuba bocsátkozik vele valami városi ember.

– De cigány, meg ne csalj, hanem megmondd, ha hibája van a lovadnak, különben itt a vásárbíró meg a kaloda.

– Nincs ennek semmi hibája – bizonyítja a rajkó –, csak kútba nem néz, fára nem mász, és vasat nem eszik.

– Hisz énnekem nem is kell, hogy a kútba nézzon, madárfészket se akarok vele szedetni, enni pedig zabot kap nálam, nem patkószeget.

Megalkudtak, kezet adtak, a cigány eltette a pénzt.

Hát amint megindul a vevő, akkor veszi észre, hogy a ló vak.

De hisz a cigány megmondta, hogy nem néz a kútba.

Megy vele odább, egyszer egy hídhöz érnek; amint a paripa meghallja lábai alatt dobogni a pallót, egyszerre visszarugaszkodik, és semmi könyörgés, ütés, verés rá nem bírja kényszeríteni, hogy a hídon átmenjen. Úgy kellett a vízen keresztülgázolni vele.

Megmondta a cigány, hogy fára nem mász.

Végre fel akarják kantározni, s akkor sül ki, hogy a paripa nem enged zablát tenni a szájába.

Ezt is megmondta a cigány, hogy vasat nem eszik.

Mit tehetett a jámbor vevő? Addig járt, míg ő is rászédhetett vele valaki mást.

Ha volna

Voltak hajdanában (tegyünk úgy, mintha ma nem volnának) úriemberek, kik örömet megszereztek a másoktól lopott jószágot, s tekintélyüknél fogva senki se merte azt rajtuk keresni.

Egy ily derék ember egyszer nagy vendégséget csap, számtalan úri nép hivatalos hozzá.

Arra megy a cigány, megüti az orrát a jó pecsenyeszag, s egyet gondol furfangos agyában.

Bemegy a házba, s félrehív egy inast:

– Mondd meg az úrnak, hogy beszélni akarok vele, de mindjárt. Csak azt mondd, hogy a Putri cigány van itt.

Az urat jókedvében érte az üzenet.

– Mit akar a fickó? – gondolá magában, s kiment hozzá a folyosóra. – Mi bajod, gaz kópé?

A cigány nagy titkolózva, eltakart szájjal, odaközelít a kérdő füléhez, s azt súgja bele:

– Mit érne egy akkora darab arany, mint az öklöm?

Az úriembernek megtetszett ez a szó, de nem ért rá mostan értekezni.

– Majd beszélünk erről ebéd után, addig is adjanak enni, inni ennek a cigánynak, hogy el ne únja magát.

A cigány nem únta el magát.

A jó úr alig várhatta, hogy vége legyen az ebédnek, s vendégeitől szabadulhasson egy percre. Rögtön hivatja a cigányt.

– Hát mit is kérdeztél az elébb fiam: hogy mennyit érne egy akkora darab arany, mint az öklöm? Hol van hát?

– Igen – felele a cigány, kétfelé törölve a száját –, mit érne, ha volna!

Fázik és éhezik

Fázott a cigány, és éhezett.

– Mit szeretnél jobban, more – kérdék tőle –, enni-e, vagy melegedni?

– Legjobban szeretnék szalonnát pirítani.

A katekizáló

A cigányoknak sorba kellett menniök a paphoz katekizáló tanításra.

Egytől azt kérdezi a pap: hány az Isten?

A cigány azt feleli: három.

A pap dühbe jön, s elkergeti a cigányt, jól összeszidva.

A cigány az úton összetalálkozik a másikkal, az is hasonló célból indulván a paphoz.

– Hát bibast, tudod hány az Isten? – kérdi tőle.

– Egy – felel a cigány okosan.

– Hahó! Akár oda sem menj vele! Én hármat mondtam, mégsem volt elég neki.

A fogadás

Vízen kellett átmenni a cigánynak.

– Óh szent Mihály arkangyal, csak ezen segíts keresztül, hogy bele ne fúljak, akkora viaszgyertyát adok, mint a karom.

Mikor a túlsó partra ért, azt mondja:

– Elég lesz akkora is, mint a kisujjam.

A keresztvetés

A cigány nem tudta megtanulni a keresztvetést, hiába magyarázta neki a pap: az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében. Amen. Az egyiket vagy másikat mindig kifeledte.

Végre ígért neki a pap egy zsák búzát, ha megtanulja.

Másnap a cigány azt mondja a fiának: fogd azt a zsákot, s hozd a paphoz.

Azzal elmegy a paphoz, beköszönt: no tisztelendő uram, tudom már a keresztvetést.

– No hadd halljam.

– Az Atyának, Szentléleknek nevében. Amen.

– Hát a Fiú hol maradt?

– Idekinn vár az ajtóban, a zsákot tartja, tisztelendő uram.

Vad guba

Parasztemberek fát vágtak az erdőben, s távolacska lerakták a gubáikat.

Egy cigány arra megy, kiválaszt egyet a gubák közül, s odábbbeblábol vele.

A favágók azonban észreveszik, s utána iramodván, elcsípi.

– Hogy merted elvinni a gubámat? – szól ráförmedve a guba tulajdonosa.

– Hát valakié ez a guba? – kérdi a cigány, ártatlan képet csinálva. – Én az erdőben találtam, azt gondoltam, hogy vad guba.

Gyónó cigány

A cigány gyónni ment a plébánushoz, s letérdelt előtte.

– No fiam, hát mondd, mi a bűnöd.

– Nagytiszteletű atyám, én lopok – szólt a cigány.

– Ne úgy mondd fiam, hogy „lopok”, hanem úgy, hogy „loptam”.

– Nagytiszteletű atyám: én lopok – ismétlé a cigány.

– Rosszul mondd, fiam. Azt kell mondanod: „loptam”.

– Nagytiszteletű atyám, hát loptam.

Már akkor kilopta a plébánus zsebéből az ezüstórát, mialatt gyóntatta.

<http://mek.oszk.hu/05600/05663/html/jokai0011.html>